

Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“ Makarska

Molizanskih Hrvata 2, Makarska

Telefon/fax: (021) 690 444, 691 014/690 967

E-mail: zvonce@hi.t-com.hr

KLASA: 601-02/18-01/04

URBROJ:2147-23-01-18-1

**KURIKULUM DJEČJEG VRTIĆA
„BIOKOVSKO ZVONCE“ MAKARSKA
za pedagošku godinu 2018./2019.**

Ravnateljica:

Anela Židić, mag.praesc.educ.

Makarska, rujan 2018.

ŽUPANIJA: Splitsko-dalmatinska

MJESTO: Makarska

ADRESA: Molizanskih Hrvata 2, 21300 Makarska

Telefon: 021 690 444

Mobitel: 099/252 88 35

Faks: 021 690 967

OIB: 88941194590

OSNIVAČ: Grad Makarska

GODINA OSNIVANJA: 1997.

RAVNATELJICA: Anela Židić, mag.praes.educ.

Sadržaj:

1. O NAMA	4
2. POJAM KURIKULUMA	5
2.1. Načela kurikuluma	5
2.2. Temeljne vrijednosti kurikuluma	6
2.3. Područja temeljnih vrijednosti kurikuluma	7
2.4. Strategije učenja	8
3. PROGRAMI	11
3.1. Redoviti programi	11
3.1.1. Redoviti program e elementima vjerskog odgoja	11
3.2. Alternativni odgojno-obrazovni program prema koncepciji M. Montessori	13
3.3. Programi odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama	16
3.3.1. Odgojno-obrazovni rad s djecom s posebnim potrebama (TUR)	16
3.3.2. Program rada s darovitom djecom	22
3.3.3. Program predškole	23
4. SURADNJA I PARTNERSKI ODNOSI S RODITELJIMA	29
5. DOKUMENTIRANJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA	33
6. STRUČNO USAVRŠAVANJE STRUČNIH DJELATNIKA VRTIĆA	34
7. VREDNOVANJE I SAMOVREDNOVANJE	35

1. O NAMA

Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“ predškolska je ustanova u kojoj se provodi rani i predškolski odgoj i obrazovanje djece u dobi od navršene prve godine života do polaska u osnovnu školu, čiji je osnivač Grad Makarska.

Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“ promiče suvremenu pedagogiju optimalnog poticanja dječjeg individualnog razvoja. Sagledavajući odgoj kao proces kvalitetnog osamostaljivanja, potiče se razvoj socio-emocionalne kompetencije, komunikacijskih vještina i kreativnog stvaralaštva. Djeci želimo od prvih koraka omogućiti što bogatije i poticajnije okruženje zadovoljavajući njihove potrebe i poštujući dječja prava.

Ustanova obuhvaća dječje vrtiće:

- „Ciciban“, Molizanskih Hrvata 2, Makarska
- „Maslačak“, Slavonska bb (Zelenka), Makarska
- „Pčelica“, Jadranska 2, Makarska
- „Radost“, Dr. Mate Ujevića 2 (Dumina ledina), Makarska
- „Zvončica“, Vladimira Nazora 1A, Makarska
- „Vrapčić“, Baškovoške skale 1 (Istok), Makarska
- „Grdelin“, Kraj 16, Tučepi (gdje je općina Tučepi vlasnik prostora, a Grad Makarska zadržava osnivačka prava)
- „Veseljko“, Mate Vladića 101, Makarska.

NAŠA MISIJA

Naša misija je osigurati uvjete za provođenje odgojno–obrazovnog procesa koji će omogućiti zadovoljavanje potreba, interesa i mogućnosti svakog djeteta tj. osigurati uvjete koji će omogućiti poštivanje prava svakog čovjeka u našoj Ustanovi. Djelotvornim odgojno–obrazovnim djelovanjem odgojnim kontinuitetom profesionalnog razvoja svih djelatnika unaprjeđivat ćemo kvalitetu partnerstva s roditeljima i širom zajednicom i na taj način pružati podršku obitelji i uvažavati roditelje kao ravnopravne članove vrtića koji svojim individualnim posebnostima i vlastitom kulturom pridonose kvaliteti djelovanja Ustanove.

NAŠA VIZIJA

Dječji vrtić kao poticajno socijalno, materijalno, prostorno okruženje te ugodno ozračje u kojem se dijete razvija i raste, zadovoljava svoje osnovne potrebe, stječe svoje prve spoznaje o sebi i svijetu oko sebe, uči o komunikaciji i odnosima, razvija svoje potencijale i stječe spoznaje i vještine prijeko potrebne za čitav život.

2. POJAM KURIKULUMA

Kurikulum ranog odgoja je otvoren, razvojan i dinamičan, mijenja se i razvija na temelju učenja, istraživanja i suradnje svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa. Sadržaji djetetova učenja nisu strogo propisani jer se poučavanje zamjenjuje učenjem činjenjem, izravnim stjecanjem iskustva pa se materijali i sadržaji nude na temelju praćenja i podržavanja interesa i inicijativa djece. Holistička tj. integrirana priroda kurikuluma podrazumijeva cjelovit odgoj i obrazovanje, usklađen s integriranom prirodom odgoja i učenja djeteta. Humanistička i razvojno-primjerena orijentacija kurikuluma usmjerena je na razvoj kapaciteta svakoga pojedinog djeteta te na poštovanje interesa, potreba i prava djeteta.

2.1. Načela kurikuluma

Kurikulum Dječjega vrtića „Biokovsko zvonce“ utemeljen je na Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje¹ i njime utvrđenim načelima. Načela, koja čine vrijednosna uporišta, dio su bitne sastavnice kojom se osigurava unutarnja usklađenost svih sastavnica kurikuluma i partnersko djelovanje sudionika u izradi i primjeni kurikuluma.

Načela su:

- **Fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću**

Temeljna pretpostavka za uspješno ostvarivanje ovog načela u vrtiću je fleksibilnost svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa, a posebice onih profesionalnih angažiranih i odgovornih za visoku razinu kvalitete ustanove u cjelini.

- **Partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom**

Roditelji/skrbnici djeteta su privilegirani i primarni odgojitelji svom djetetu te ih stoga valja prihvaćati i poštovati kao ravnopravne članove vrtića – partnere, koji ustanovu obogaćuju svojim individualnim značajkama i iskustvima te svojom vlastitom kulturom, čime pridonose kvaliteti ustanove u cjelini.

- **Osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju**

Osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju iznimno je važno jer stvara² polazište i osigurava uvjete za zadovoljavanje jednog od temeljnih prava djeteta – prava na odgoj i obrazovanje.

- **Otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse**

Briga o postizanju i održavanju kvalitete tog okruženja (različite dimenzije okruženja) predstavlja temeljni preduvjet kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u vrtiću. Otvorenost za kontinuirano učenje i spremnost na unapređivanje prakse moguće je osnaživati uz pomoć:

- kontinuiranog istraživanja i unapređivanja kvalitete odgojno-obrazovnog procesa od samih praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića;
- osposobljavanja praktičara – odgojitelja i drugih stručnih djelatnika vrtića za istraživanje i aktivno promišljanje vlastite odgojno-obrazovne prakse (na razini inicijalnog obrazovanja i profesionalnog razvoja), usmjerenu razvoja refleksivne prakse i refleksivnog profesionalizma;

¹Prema NKRPOO (2015:str.11-17)

²Prema NKRPOO (2015:str.18-22)

- povezivanja svih sudionika odgojno-obrazovnoga procesa koji uče, istražuju i mijenjaju odgojnu i obrazovnu praksu i dijele to iskustvo s drugima (posebice sa stručnjacima i roditeljima) u zajednice koje uče.

2.2. Temeljne vrijednosti kurikuluma

Temeljne vrijednosti koje ugrađujemo u ovaj dokument zacrtane su Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje,² a proizlaze iz opredijeljenosti hrvatske obrazovne politike za cjeloviti osobni razvoj djeteta, za čuvanje i razvijanje nacionalne, duhovne, materijalne i prirodne baštine Republike Hrvatske, za europski suživot te za stvaranje društva znanja i vrijednosti koje će omogućiti napredak i održivi razvoj.

One su:

Znanje: Vrtić djetetu treba omogućiti da samo sebe percipira kao kompetentnog i uspješnog učenika te razvija različite strategije učenja. U takvim uvjetima dijete stječe kompetenciju „učenja“, kao temelj ostvarivanja koncepta cjeloživotnoga učenja.

Humanost i tolerancija: U vrtiću djeca uče prepoznati i prihvatiti svoje i tuđe potrebe, poštovati različitosti i graditi skrbne odnose s drugima te zajedno organizirati aktivnosti koje mogu moralno, materijalno i duhovno podizati kvalitetu života cjelokupne grupe tj. zajednice, identitet, humanizam i tolerancija, odgovornost, autonomija i kreativnost.

Identitet: Vrtić treba djetetu pomoći da razumije sebe i vlastiti identitet, ali i identitet drugih s kojima se susreće u vrtiću i široj socijalnoj zajednici.

Odgovornost: Vrtić djeci treba omogućiti slobodu izbora aktivnosti, sadržaja, partnera za aktivnosti, prostora i načina oblikovanja aktivnosti te ih poticati da za svoje izbore uče preuzimati odgovornost.

Autonomija: U podražavajućem i neugrožavajućem okruženju vrtića djeca razvijaju neovisnost, kritičke sposobnosti, samopouzdanje i racionalan pristup životu.

Kreativnost: U oblikovanju odgojno-obrazovnoga procesa posebno se cijeni i potiče razvoj divergentnog mišljenja djeteta, i to u svim vrstama aktivnosti, područjima učenja i komunikaciji

Na isti način Kurikulum „Dječjeg vrtića Biokovsko zvonce“ Makarska usmjeren je ka ostvarivanju ciljeva zacrtanih Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, a ovi se ciljevi odnose na: osiguravanje dobrobiti za dijete (osobna, emocionalna i tjelesna dobrobit, obrazovna dobrobit, socijalna dobrobit) i cjelovit razvoj, odgoj i učenje djeteta te razvoj kompetencija.

Za uspješan odgoj djeteta značajan je odnos obitelji i ustanove, obitelji vrtić u utjecaju na dijete međusobno se povezuju i isprepliću. U tom odnosu važna je podjela odgovornosti i različitih nadležnosti. U našem vrtiću posebno mjesto u radu zauzima građenje profesionalnih, suradničkih i partnerskih odnosa s roditeljima. U tom kontekstu osobit trud ulaže se u stvaranje osobno i socijalno potkrepljujućih situacija za aktivnu i ravnopravnu interakciju i komunikaciju odgajatelja i roditelja.

Vrtić predstavljaju i zaposlenici koji svojim znanjem, kompetencijama, vrijednostima i kulturom življenja omogućuju kvalitetu življenja u vrtiću svoj djeci i ujedno razvijaju identitet i posebnost svakog pojedinca. Život i rad u vrtiću temelji se na međusobnoj odgovornosti i razvijanju kulture dijaloga usmjerenog na dobrobit djeteta te kvalitetno reagiranje konstruktivno rješavanje problema vezanih uz odgoj i razvoj djece.

Ovdje smo zbog djece i za djecu kojoj želimo omogućiti sigurno i poticajno okruženje za rast i razvoj. Roditelje ćemo dosljedno i korektno izvješćivati o razvoju njihovog djeteta, a skrbit ćemo i za vlastiti stručni i profesionalni razvoj.

2.3. Područja temeljnih kompetencija

Temeljne kompetencije koje se nalaze u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje³ su:

- **komunikacija na materinjem jeziku** – usmjerena je na osnaživanje i osposobljavanje djeteta za pravilno usmeno izražavanje i bilježenja vlastitih misli. Ova kompetencija uključuje i razvoj svijesti o utjecaju jezika na druge, razvija se u poticajnom jezičnom okruženju s ciljem stvaranja različitih socijalnih interakcija s drugom djecom i odraslima;
- **komunikacija na stranim jezicima** - učenje stranog jezika provodi se kroz igru i druge aktivnosti koje su za dijete svrhovite u jezično poticajnom okruženju. Situacijski pristup je najprimjereniji oblik učenja jer djetetu omogućava upoznavanje, razumijevanje i smisleno korištenje stranog jezika u raznim situacijama;
- **matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju** – usmjerena je na poticanje djeteta na razvijanje i primjenu matematičkog mišljenja u svakodnevnim situacijama. Prirodoslovna se kompetencija razvija u problemskim situacijama kada se dijete navodi da donosi neke zaključke, a uključuje i razumijevanje promjena uzrokovanih ljudskom djelatnošću;
- **digitalna kompetencija** – odnosi se na upotrebu informacijsko-komunikacijske tehnologije u raznim situacijama. Dobra oprema odgojnih skupina računalima preduvjet je za razvoj ove kompetencije;
- **učiti kako učiti** – odnosi se na sposobnost odgajatelja da preusmjeri pozornost sa sadržaja poučavanja na proces učenja i poticanje djeteta na stvaranje vlastite strategije u tom procesu;
- **socijalna i građanska kompetencija** – podrazumijeva razvijanje odgovornog ponašanja, pozitivan i tolerantan odnos prema drugima, međusobnu i međukulturnu suradnju, pomaganje i prihvaćanje različitosti itd. što podrazumijeva stvaranje poticajnog socijalnog okruženje te aktivno uključivanje djece u donošenje odluka koje se odnose na organizaciju života u vrtiću;
- **inicijativnost i poduzetnost** – odnose se na sposobnost djeteta da svoje ideje iznosi i primjenjuje u različitim aktivnostima i životnim situacijama, a u kojima do izražaja dolaze stvaralaštvo, inovativnost, originalnost, spremnost djeteta za preuzimanje rizika, samopouzdanje i samopoštovanje i sl.

2.4. Strategije učenja

Donošenjem strategije ovoga Kurikuluma teži se osiguranju uvjeta potrebnim za cjeloviti

³Prema NKRPOO (2015:str.28-31)

razvoj svakog djeteta. Odgojno-obrazovne ishode donose odgojitelji i stručni suradnici poznavajući potrebe djece (tjelesne, emocionalne, spoznajne, socijalne, komunikacijske i sl.); te njihove individualne potencijale, a odnose se na razvoj temeljnih kompetencija: znanja, vještina, stavova, kreativnosti, inovativnosti, kritičkog mišljenja, inicijativnosti, estetskog vrednovanja, odgovornosti, odnosa prema sebi, drugima i okolini dr. Pri tom je igra osnovni model učenja i cjelovitog razvoja djeteta.

Način na koji potičemo aktivno i suradničko učenje djece jest konstantno stvaranje primjerenog okruženja. Stimulirajuće okruženje jest ono u kojem prevladavaju pozitivne društvene interakcije i međusobno povjerenje. U takvom okruženju djeca razvijaju socijalne vještine i kompetencije.

Odgojitelji podržavaju suradničko učenje djece kroz posebne strategije podrške, odnosno stvarajući prostorni i materijalni kontekst, vremenski, socijalno-emocionalni i sl., vodeći pri tom računa o spoznajama psihologije ranog razvoja. Ovdje su posebno važne činjenice da dijete u procesu aktivnog učenja samo inicira aktivnosti na temelju vlastitih interesa, samo bira materijale i odlučuje što će s njima činiti. U procesu aktivnog istraživanja materijala, tijekom kojeg dijete ima direktno iskustvo manipuliranja, preoblikovanja i kombiniranja, koristi se svim osjetilima a svoje iskustvo verbalizira.

Strategije podrške kroz:

- **Prostorno-materijalni kontekst**

Bogato i poticajno prostorno-materijalno okruženje omogućuje slobodan izbor aktivnosti djeci različitih interesa i razvojnih razina te međusobno stupanje u interakciju. Odgojitelj organizira prostor za igru djece u jasno prepoznatljive centre aktivnosti koji su djeci privlačni i ugodni za boravak, dajući osjećaj topline i sigurnosti. Materijali su složeni na dohvat djece, u dovoljnim količinama, primjereni razvojnim kompetencijama i interesima djece, sigurni, uredni i estetski vrijedni. Pravilno strukturiran prostor svojim rasporedom centara djeci omogućuje različite socijalne interakcije, u manjim ili većim grupama, ali istovremeno nudi priliku za osamu djeteta i njegovu samostalnu aktivnost. Kroz bogatu ponudu konkretnih i djetetu zanimljivih materijala potiče se aktivno konstruiranje znanja tj. učenje činjenjem. Raznovrsnost, dostupnost, količina i način ponude materijala promovira neovisnost i autonomiju učenja djeteta.

- **Vremenski kontekst**

Organizacija vremenskog konteksta je fleksibilna u smislu usklađivanja djetetovih potreba, interesa, njegovog biološkog ritma i rutine koju zahtjeva organizacija rada u vrtiću. U promišljanju vremenskog konteksta osnovno je načelo da svaki trenutak življenja djeteta u vrtiću ima jednaku važnost i jednak odgojno-obrazovni potencijal.

- **Komunikacijski kontekst**

U interakciji s djetetom odgojitelj njeguje stav koji neće biti poučavateljski, već nedirektivni. U svrhu poticanja socio-emocionalnog razvoja kao temelja razvoja kompetentnog djeteta, odgojitelj razvija i njeguje empatijom vođenu komunikaciju s djetetom. Na taj način slijedi djetetove individualne potrebe i inicijativu. Uvažavajući sigurnost svakog djeteta, odgojitelj je djetetu emocionalno dostupan, komunicira s njim na način da mu pruža osjećaj ohrabrenja i podrške, prijateljstva, po potrebi utjehe, razvijajući osjećaje bliskosti i privrženosti. To čini promatrajući i prateći djetetovo ponašanje, njegovu verbalnu i neverbalnu

komunikaciju. Djetetovu prirodnu potrebu da istražuje, upoznaje i razumije vlastito okruženje, odgojitelj podržava svojom zainteresiranošću, entuzijazmom i oduševljenjem. To čini i verbaliziranjem djetetovih postupaka, postavljanjem otvorenih i poticajnih pitanja te dijeljenjem optimističnih opažanja o svemu što nas okružuje. Pokazujući poštovanje i radosno zanimanje za sve ono što kod djeteta izaziva divljenje i čuđenje, odgojitelj stvara bazu za razvoj mašte i stjecanje novih spoznaja i iskustava.

S obzirom na važnost razvoja sposobnosti samoregulacije ponašanja, odgojitelj usmjerava i prema potrebi modificira ponašanje djeteta, na način da djetetu daje jasne upute, da objašnjava posljedice pojedinog ponašanja, da dogovara jasna pravila te verbalnim i neverbalnim putem dijete opskrbljuje jasnim povratnim informacijama.

Konkretizacija ciljeva u odnosu na:

DIJETE:

- sigurnost svakog djeteta;
- samopouzdanje i samopoštovanje djeteta;
- sposobnost razumijevanja vlastitih potreba (tjelesnih, emocionalnih, spoznajnih, socijalnih, komunikacijskih sl.);
- sposobnost razumijevanja i uvažavanja potreba drugih;
- uspostavljanje kvalitetnih odnosa s drugom djecom i odraslima (sudjelovanje, pregovaranje, rješavanje sukoba, razumijevanje i poštivanje različitosti među ljudima)
- istraživanje i razvijanje kompetencija;
- samostalnost u obavljanju aktivnosti (samostalnost djetetova djelovanja, mišljenja i odlučivanja);
- usvajanje i praktična uporaba pojmova i predodžaba kojima dijete razumije i objašnjava sebe, svoje ponašanje i izbore;
- stjecanje i razvoj vještina učenja (povezivanja sadržaja, logičkoga mišljenja, argumentiranja, zaključivanja i rješavanja problema);
- osiguravanje kvalitetne prilagodbe trenutačnom okruženju i kvalitetno osposobljavanje za izazove koji očekuju dijete (primjerice, polazak u školu);
- mogućnost prilagodbe novim, promjenjivim okolnostima;
- sposobnost odgovornog ponašanja u okruženju (prirodnom i materijalnom);
- življenje i učenje prava djeteta;
- dobrobit i radost svakog djeteta.

RODITELJE:

- podrška obitelji u području kvalitetne afirmativne roditeljske uloge;
- usklađeno partnersko djelovanje vrtić –obitelj;
- zadovoljstvo roditelja.

PROSTORNO, MATERIJALNO I VREMENSKO OKRUŽENJE:

- organizacija prostora koji je funkcionalan, siguran, usmjeren na promoviranje susreta, komunikaciju i interakciju; omogućava distanciranje djeteta iz grupnih zbivanja i pravo na privatnost;

- bogata ponuda raznovrsnih, razvojno primjerenih i stalno dostupnih materijala koji potiču aktivnu konstrukciju znanja;
- održavanje estetike;
- fleksibilan dnevni ritam koji se temelji na prepoznavanju i uvažavanju djetetovih potreba;
- okruženje koje zrcali zaposlene i njihovu sliku o djetetu.

OZRAČJE:

- model usklađenog življenja koji poštuje prava djeteta u skladu s humanim vrijednostima koje razvijaju kompetencije djeteta i sve oblike učenja;
- osnaživanje zaštitnih mehanizama i umanjivanje rizičnih čimbenika;
- prihvaćanje, njegovanje i razvijanje vrijednosti obitelji, zajednice i društva.

STRUČNI TIM I ODGOJITELJE:

- osnaživanje osobnih i profesionalnih kompetencija za primjereno i funkcionalno djelovanje u odnosu sa suradnicima, djetetom i obiteljima;
- razvijanju što kvalitetnijeg vrtića/odgojno-obrazovnog procesa;
- razvijanje osobne odgovornosti za cjelovito djelovanje na dijete u svim interakcijama;
- razvijanje odgovornosti u osobnom i timskom radu;
- razvijanje refleksivne prakse;
- proklamiranje humanih vrijednosti.

ZA OSTALE ZAPOSLENIKE:

- razvijanje odgovornosti u osobnom i timskom radu u odnosu na radnu ulogu / poslove, na dobrobit djeteta, na cjelokupno ozračje vrtića.

3. PROGRAMI

Programi odgoja i obrazovanja predškolske djece polaze od stvarnih potreba djeteta kao cjelovite dinamične osobnosti, koja se nalazi u stalnoj interakciji s fizičkim i društvenim okruženjem, što čini bitan faktor djetetovog vlastitog razvoja. U funkcionalnom smislu cjelovitih programa, koji ima za cilj poticanje i razvoj svih aktualnih i potencijalnih sposobnosti djeteta (tjelesnih, umnih, osjećajnih i društvenih), razvijamo i pojedinačne specijalizirane, komplementarne, interesne programe s ciljem poticanja razvoja pojedinih djetetovih sposobnosti.

3.1. REDOVITI PROGRAMI

Programi i organizacija rada u našem vrtiću temelje se na razvojno-primjerenom kurikulumu usmjerenom na dijete i humanističkoj koncepciji razvoja predškolskog odgoja, što znači:

- pažljivo i bogato strukturirano okruženje i poticajna materijalna sredina koja doprinosi razvoju dječjeg učenja, kreativnosti i stvaralaštvu;
- poznavanju zakonitosti rasta i razvoja djeteta u skladu s čim stručni djelatnici planiraju svoj rad;
- učenje je interaktivan proces koji uključuje djecu, odrasle, kao i čitavo društveno okruženje;
- poticanje partnerskog odnosa sa roditeljima kao najvišeg oblika suradnje u ostvarivanju zajedničkog cilja – optimalnog razvoja djeteta;
- poticanje tolerancije prema različitostima i uvažavanje prava sve djece (poticati uključivanje i socijalizaciju djece sa teškoćama u razvoju u život i rad ustanove);
- kontinuirano stručno usavršavanje kao potreba podizanja stručne kompetencije za rad i stjecanje novih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za primjenu suvremenih oblika rada sa djecom predškolske dobi.

Ciljevi i zadaće redovitog programa usmjereni su na očuvanje tjelesnog i mentalnog zdravlja djeteta te poticanje cjelovitog razvoja svih funkcija i svih djetetovih aktualnih i potencijalnih sposobnosti i vještina (tjelesnih, intelektualnih, socio-emocionalnih i izražajnih), uz naglašenu komunikacijsku i interakcijsku komponentu.

3.1.1. Redoviti program s elementima vjerskog odgoja

U cjelodnevnoj 10-satnoj skupini vrtića Vrapčić u sklopu redovitog programa provode se i elementi vjerskog programa, a jedna od odgojiteljica ima diplomu za provedbu vjerskog programa.

Cilj:

U skladu s ciljevima cjelovitoga predškolskog odgoja njegovati i razvijati religioznu dimenziju djeteta, osposobljavajući ga, primjerenom njegovoj dobi, za otkrivanje, prihvaćanje i življenje autentičnih vrednota Evanđelja u odnosu na sebe, drugoga te na poseban način Boga.

Zadaće:

- zadovoljiti djetetovu potrebu za „pripadanjem“ i za „ljubavlju“ te na temelju tog iskustva upućivati ga na odnos, susret i na autentično približavanje Bogu;
- pomoći djetetu da raste u povjerenju u samoga sebe razvijajući tako svoju osobnost;
- odgajati dijete za odgovorno ponašanje u svijetu koji ga okružuje;
- pobuđivati u djetetu one duhovne snage kojima će na ispravan način doživljavati transcendentnost ljudskog života i svijeta uopće;
- pobuđivati dječje čuđenje i divljenje te iskrenu i duboku radost prema Bogu Stvoritelju metodom stvaralačkog pripovijedanja i izražajnog čitana biblijskih i književno-umjetničkih tekstova za predškolsku dob, komunikacijom sa simbolima, molitvenim izražavanjem i liturgijskim slavljenjem;
- omogućiti djetetu da metodom igre doživljava i upozna temeljne poruke Evanđelja;
- zadovoljiti djetetovu potrebu za uspostavljanjem autentičnog osobnog odnosa između njega i poruke vjere;
- uvoditi dijete u prijateljsku komunikaciju s Bogom putem molitvenog osobnog izražavanja;
- razvijanje osjećaja povjerenja, zahvalnosti, darivanja, suosjećanja i suradnje s bližnjima;
- osigurati djetetu kvalitetu življenja, razvijajući temeljne i bitne odrednice čovjekova „bitka“ – ljepotu, istinu i dobrotu;
- omogućiti djetetu da se susretne s dobrim primjerima, odnosno pozitivnim uzorima u životu svoje uže i šire okoline, koji ostvaruju ljudske i kršćanske vrijednosti, s ciljem integracije i ispravnog poistovjećivanja;
- pomagati djetetu u uspostavljanju autentičnih odnosa s drugima, osobito različitim, koji imaju drugačije religiozne navike i ponašanja, u predškolskoj ustanovi i u životu uopće;
- naučiti dijete da je različitost bogatstvo.

Planiranje i provedba redovitog programa s elementima vjere

Odgajno-obrazovni rad temelji se na humanističko-razvojnoj koncepciji prema prijedlogu koncepcije razvoja predškolskog odgoja i programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (*Glasnik ministarstva prosvjete i kulture RH, Zagreb, 1991.*) koju čini ideja humanizma te spoznaja o specifičnim osobinama i zakonitostima razvoja djeteta predškolske dobi s naglaskom na njegovu religioznu dimenziju. Ona pridonosi cjelovitom pristupu, a time i potpunom razvoju djeteta.

U deklaraciji o pravima djeteta (*UN, 1959.*) govori se o pravu djeteta da živi u zdravoj sredini, da mu bez iznimke i diskriminacije društvo osigura najbolje moguće uvjete za rast, razvoj i učenje, kako bi se skladno razvijalo u tjelesnom, umnom, čudorednom i društvenom pogledu, u uvjetima slobode, dostojanstva, prihvaćanja, ljubavi i razumijevanja.

Vodeći računa o djetetu kao cjelovitom biću te da je religiozna dimenzija konstitutivna njegovu biću, a poštujući njegov doživljaj svijeta i kao cjeline, vjerski odgoj nije izdvojen iz odgojno-obrazovnog rada, već je ta dimenzija njegov bitno sastavni dio.

U planiranju i ostvarivanju odgojno-obrazovnog procesa vjerski sadržaji moraju biti u skladu sa sadržajima i zbivanjima koja se događaju u djetetovu okruženju, prateći ujedno ciklus liturgijske godine. Radi individualnog zadovoljavanja potreba i poticanja djetetova razvoja bitno je omogućiti djetetu aktivnosti u skladu s njegovim interesima zakonitostima njegove razvojne dobi.

Namjena i način ostvarivanja programa

Redoviti programi se ostvaruju u jasličkim skupinama za djecu od 1 do 3 godine i u mješovitim odgojnim skupinama djece u dobi od 3 godine do polaska u školu. Dobno mješovite skupine omogućuju kvalitetnu socijalnu interakciju i suradničko učenje djece različite dobi.

Programi se ostvaruju kao:

- cjelodnevni 10-satni program za djecu jasličke dobi u vrtiću Ciciban od 6:30 do 16:30 sati;
- cjelodnevni 10-satni program za djecu od 3 godine do polaska u školu u vrtićima Ciciban, Zvončica, Maslačak, Radost, Vrapčić, Grdelin i Veseljko od 6:30 do 16:30 sati;
- poludnevni jutarnji 6-satni program u vrtićima Radost, Pčelica, Vrapčić i Grdelin od 7:00 do 13:00 sati;
- poludnevni poslijepodnevni 5-satni boravci u vrtićima Radost, Pčelica i Vrapčić od 14:00 do 19:00 sati.

3.2. ALTERNATIVNI ODGOJNO-OBRAZOVNI PROGRAM PREMA KONCEPCIJI MARIJE MONTESSORI

Uz redovite programe u vrtiću Zvončica u jednoj 10-satnoj mješovitoj skupini provodi se alternativni odgojno-obrazovni program prema koncepciji Marije Montessori koji je verificiran od MZOO, a provode ga odgojitelji s završenom edukacijom za provedbu tog programa.

Globalne zadaće i cilj programa:

Osnovne zadaće programa su kroz odgojno-obrazovni proces potaknuti kod djece interes za usvajanjem novih pojmova i vještina, poticanje istraživačkog duha i neograničeno buđenje dječje mašte i saznanja o svijetu oko sebe. Cilj je poticati cjeloviti razvoj djeteta stvaranjem temelja za odgovornu i samostalnu osobu punu samopouzdanja, poštivanjem njegove osobnosti, individualnih potreba i sposobnosti. Kod djece razvijati samostalnost, moralne osobine ličnosti, samopouzdanje te pozitivnu sliku o sebi. Nadalje, razvijati osjećaj empatije, međusobno poštivanje, kako starijih tako i mlađih te svojih vršnjaka. Različita dob u grupi omogućava raznovrsnost poticaja i socijalnih kontakata. Tako starija djeca spontano pomažu mlađoj, mlađa djeca promatraju djelatnost starije djece i pokušavaju isto, mlađa djeca

traže zaštitu od starije djece te starija djeca preuzimaju odgovornost. Grupe djece različite po dobi i sposobnostima potiču razvoj samostalnosti, samosvijesti i demokratskog ponašanja. Jedna od značajnijih zadaća je „odgoj za mir“ koja u djece potiče upoznavanje i poštivanje tuđih običaja, tradicije, kulture neopterećeno vjerskom i rasnom pripadnosti jer je svaki čovjek dio „velike svemirske snage“.

Montessori odgojitelj odriče se snage autoriteta i preuzima odgovornost za slobodu djeteta jer dijete može dosegnuti vrhunac razvoja samo ako ima mir i slobodu djelovanja. Naravno, sloboda dana djetetu ne znači da je djetetu sve dopušteno, sloboda znači sloboda izbora onog što je dobro. Odgojitelj treba djetetu omogućiti:

- slobodu kretanja;
- slobodu izražavanja osjećaja;
- slobodu biranja;
- slobodu stupanja u socijalne kontakte;
- slobodu ponavljanja;
- slobodu mirovanja.

Također odgojitelj treba nastojati ostvariti dobru komunikaciju i partnerske odnose s roditeljima kroz različite oblike suradnje-komunikacijski roditeljski sastanci, razna druženja i izleti, proslava rođendana s roditeljima, radionice, roditelj gost u sobi (upoznavanje zanimanja) ili posjet djece mjestu gdje roditelji rade te zajedničke aktivnosti kao što su gluma ili sport.

Razvojne zadaće:

Razvojne zadaće se temelje na individualnim potrebama, razvojnim mogućnostima te interesom djeteta i nadopunjuju se specifičnim zadaćama Montessori programa:

- omogućiti djetetu samostalan razvoj i izgradnju uz indirektnu pomoć odraslih prema načelu „Pomozi mi da učinim sam“
- pratiti i poticati cjelovit razvoj djeteta pružajući mu osjećaj sigurnosti, ljubavi i poštovanja;
- usmjeravanje dječje pažnje vježbama za razvijanje koncentracije;
- poticati dijete na korištenje svih osjetila pri upoznavanju svijeta oko sebe;
- zadovoljiti dječju potrebu za kretanjem razvijajući psihomotorni i lokomotorni sustav;
- omogućiti djetetu slobodan izbor materijala, partnera i mjesta rada;
- poštivati tempo i trajanje rada svakog djeteta;
- poticati poštivanje za druge ljude sa različitom kulturom, tradicijom i osobnostima;
- poticanje komunikacije i vještine uljudnog ponašanja;

- uključivanje i individualan rad s djecom s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju;
- poticati i zadovoljavati potrebe darovite djece;
- poticanje interesa djeteta za strane jezike;
- razvijanje međusobnog poštivanja, suradničkih odnosa i empatije;
- poticati kod djece konstruktivan način rješavanja sukoba.

Polazišta:

Montessori pedagogija temelji se na deset načela:

- načelo upijajućeg uma,
- načelo promatranja;
- načelo radnog instinkta;
- načelo slobodnog izbora;
- načelo discipline;
- načelo osobnog tempa i trajanja rada;
- načelo ponavljanja;
- načelo provjere ispravnosti;
- načelo imitacije;
- načelo tri stupnja spoznavanja.

Kao i na razdobljima posebne osjetljivosti, koja nisu jedinstvena za svu djecu. Maria Montessori je na temelju svojih iskustava izdvojila pet razdoblja posebne osjetljivosti:

- osjetljivost za kretanje;
- osjetljivost za usavršavanje osjetila;
- osjetljivost za red;
- osjetljivost za govor i jezik;
- osjetljivost za društveno ponašanje.

Da bi se razdoblje posebne osjetljivosti maksimalno iskoristila, važno je u okolinu djece i u njihov dnevni raspored unositi što manje promjena, nastojati primjenjivati ispravan govor i ponašanje te dopustiti slobodu kretanja i omogućiti stjecanje iskustva.

Ustrojstvo programa:

Provođenje Montessori programa podrazumijeva poticanje spoznajnog, društvenog, osjećajnog te tjelesnog rasta i razvoja kroz pet osnovnih područja rada:

1. područje za poticanje samostalnosti u svakodnevnom životu
2. područje poticanja osjetilnosti i senzomotorike
3. jezično područje
4. matematika
5. ostali sadržaji.

3.3. PROGRAMI ODGOJA I OBRAZOVANJA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI S POSEBNIM ODGOJNO-OBRAZOVNIM POTREBAMA

Obilježja programa Programi za djecu predškolske dobi s posebnim potrebama u razvoju nastali su na temelju javnih potreba i u Dječjem vrtiću „ Biokovsko zvonce“. Provode se za djecu s teškoćama, a od pedagoške godine 2017./2018. provodit se i za darovitu djecu.

Programi su verificirani su od strane Ministarstva, a usklađeni su s Državnim pedagoškim standardima.

3.3.1. Odgojno-obrazovni rad s djecom s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju)

U cilju stvaranja optimalnih uvjeta koji omogućavaju zadovoljavanje posebnih potreba djece, kao i poticanja razvoja njihovih sposobnosti u granicama djetetovih mogućnosti, Dječji vrtić „Biokovsko zvonce“ Makarska, kontinuirano uključuje u odgojno-obrazovni rad djecu s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju).

Dobrobit koja proizlazi iz integracije djece s posebnim potrebama je višestruka - za dijete u integraciji, za ostalu djecu u skupini, za roditelje djece s posebnim potrebama (TUR) i roditelje ostale djece iz skupine te za odgojiteljev profesionalni razvoj. Cilj procesa integracije je kvalitetna inkluzija odnosno prihvaćanje sve djece u odgojnoj skupini kao ravnopravnih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.

Načelo poštivanja različitosti sve djece je temeljno načelo odgojno obrazovnog rada u Ustanovi a jednakost i solidarnost temeljne su vrijednosne orijentacije svih radnika Ustanove. Sva djeca, neovisno o mogućim odstupanjima u psihofizičkom razvoju, ostvaruju jednaka prava na odgoj i obrazovanje i poticanje svih područja razvoja uključujući motorički, socio-emocionalni, spoznajni, moralni, estetski i kulturni.

Svi sudionici odgojno-obrazovnog procesa potiču se osvijestiti kako, uključivanjem djece s posebnim potrebama (TUR), poštuju se njihova prava na obrazovanje, igru, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti.

U pedagoškoj 2018/2019 god. u odgojno obrazovni rad uključeno je 22 djece s posebnim potrebama (TUR). Trinaestero djece produžava boravak kao dosadašnji korisnici, a devetoro

djece se prvi put uključuje u vrtić. Za petoro djece potpisani su opservacijski ugovori o ostvarivanju redovitog programa predškolskog odgoja i obrazovanja sa skraćenim vremenom boravka uz mogućnost produljenja, a za dvoje djece je potpisan opservacijski ugovor za boravak u posebnoj skupini djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju) za koju je na osnovu verificiranog programa od strane MZOS- a dobivena suglasnost za rad.

Raspoređenost djece s teškoćama u razvoju prema vrsti boravka:

Vrtić	Jutarnji poludnevni boravak	Poslijepodnevni poludnevni boravak	Cjelodnevni boravak
PČELICA	G. V.	K. Š.	
	I. B. B. P.	L. V. R. P. A. K.	
RADOST	N. B. B. Š	A. R. N. D. D. M. S. K. M. S.	T. G.
VRAPČIĆ	I. Š.P.	M. M.	K. K.
CICIBAN			L. L. D. B.
GRDELIN	A. K. L. M.		

Dijete A. K. je iz posebne skupine pedagoške godine 2017./2018. integriran u redovitu skupinu (poslijepodnevnog poludnevnog boravka u vrtiću Pčelica) sa skraćenim vremenom boravka, a s njim će uz odgojitelja skupine raditi i odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera u cilju osiguravanja sustava potpore i pomoći za poticaj cjelovitog razvoja. U istoj skupini u tekućoj pedagoškoj godini upisano je dijete s posebnim potrebama kao novi korisnik u skraćenom vremenu boravka (L. V.).

Dijete R. P. je iz posebne skupine u ovoj pedagoškoj godini integriran u redovitu skupinu (poslijepodnevnog poludnevnog boravka u vrtiću Pčelica) sa skraćenim vremenom boravka, a s njim će uz odgojitelja skupine raditi i odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera u cilju osiguravanja sustava potpore i pomoći za poticaj cjelovitog razvoja. U istoj skupini uključeno je dijete dosadašnji korisnik (odgoda škole) sa TUR (K. Š.) također uz skraćeno vrijeme boravka.

S djecom integriranom u redovite skupine prijepodnevnog boravka u vrtiću Pčelica B. P., i G. V. uz odgojitelja skupine radi i drugi odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera. U drugoj skupini poludnevnog jutarnjeg boravka uključeno je dijete dosadašnji korisnik sa TUR (I. B.) uz skraćeno vrijeme boravka.

U skupini poludnevnog jutarnjeg boravka u vrtiću Radost integrirano je dijete N. B. sa skraćenim boravkom uz potporu od strane odgajateljice edukacijsko-rehabilitacijskog smjera.

U drugoj skupini poludnevnog jutarnjeg boravka uključeno je dijete s TUR (B. Š.) dosadašnji korisnik. U skupini cjelodnevnog boravka u vrtiću Radost uključena je djevojčica T. G. također uz potporu odgajateljice edukacijsko-rehabilitacijskog smjera u cilju osiguravanja stručne podrške za razvoj komunikacijskih i socijalizacijskih vještina.

U dvije skupine poslijepodnevnog boravka u vrtiću Radost integrirana su djeca: A. R. i N. D. M. S (dosadašnji korisnici) i S. K. (novi korisnik) uz skraćeno vrijeme boravka. Kao novi korisnik u skupinu poslijepodnevnog boravka uključeno je dijete D. M. za koje je uz matičnog odgajatelja osiguran sustav podrške od strane odgajateljice edukacijsko-rehabilitacijskog smjera (skraćeno vrijeme boravka).

U poslijepodnevnoj skupini vrtića Vrapčić integrirano je jedno dijete sa skraćenim boravkom (M. M). U skupinu cjelodnevnog boravka uključeno je dijete sa TUR (K. K.). U skupinu poludnevnog jutarnjeg boravka uključeno je dijete sa TUR (I. Š. P.) uz skraćeno vrijeme boravka.

U vrtiću Grdelin u redovite poludnevne jutarnje skupine uključeno je dvoje djece sa TUR (A. K. i L. M.).

U skupini djece s posebni potrebama uz integraciju u redovne skupine dječjeg vrtića Ciciban u tekućoj pedagoškoj godini uključeno je po prvi puta dvoje djece s TUR (L. L. i D. B.).

• **Cilj uključivanja djece s posebnim potrebama u odgojno-obrazovni rad u ustanovi**
Cilj uključivanja djece s posebnim potrebama u odgojno obrazovni rad u Ustanovi je socijalizacija, inkluzija i razvoj individualnih sposobnosti i potencijala djece s posebnim potrebama (TUR). Zadaća Ustanove je omogućiti i osigurati uvjete za kvalitetno uključivanje djeteta s teškoćama u razvoju i roditelja u sve aspekte odgojno–obrazovnog rada jačanjem djetetovih osobnih potencijala i kompetencija za samostalno, odgovorno i djelotvorno ponašanje u komunikaciji s drugima.

• **Zadaće**

- poticati, senzibilizirati i obrazovati odgojitelje za rad s djecom s razvojnim odstupanjima i teškoćama u razvoju;
- osnaživati odgojitelje za rad, komunikaciju i suradnju s djecom i obiteljima;
- senzibilizirati odgojitelje i roditelje za prepoznavanje ranih znakova odstupanja u razvoju te prevenciju i ranu intervenciju;
- stvarati optimalne uvjeta za primjereni psihofizički razvoj djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju);
- osnaživati odgojitelje za rad s drugom djecom, vršnjacima na prihvaćanju različitosti, rad na prilagođavanju prostornog konteksta, planiranje ciljanih grupnih aktivnosti;
- suradnjom svih članova stručno-razvojnog tima i odgajatelja skupina, izraditi plan i programa za pomagača;
- poticati jačanje kompetencija odgojitelja i drugih odraslih osoba koji su u svakodnevnoj interakciji s djecom s teškoćama u razvoju;
- osvještavati značajnost roditeljske uloge i aktivno uključivanje roditelja u realizaciju odgojno–obrazovnog procesa;
- savjetodavni i edukacijski rad s roditeljima;

- izraditi plana opservacije za djecu s posebnim potrebama (TUR);
- izraditi individualizirane programe za djecu s posebnim potrebama (TUR);
- opservacija djece sa sumnjom na odstupanja u razvoju na pisani prijedlog odgajatelja;
- provoditi individualne i grupne (logopedске i psihološke) terapijske postupke;
- provoditi pedagoško savjetovanje roditelja;
- voditi propisanu pedagošku dokumentaciju.

Redovito se provodi vrednovanje odgojno-obrazovnog procesa od strane odgojitelja skupina gdje su integrirana djeca s posebnim potrebama (TUR) i članova stručnog tima. Refleksivnom praksom, tijekom pedagoške godine, nastojati će se poboljšati uvjeti i kvaliteta prostorno- materijalnog i socijalnog okruženja vrtića.

- **Strategije**

Prema djeci:

- praćenje djece s faktorima rizika te kreiranje preventivnih programa;
- izrada individualnih i individualiziranih programa u suradnji s odgojiteljima i roditeljima;
- praćenje integracije te rasta i razvoja djece te prevenciju posebnih potreba;
- individualni rad s djecom s posebnim potrebama.

Prema odgojiteljima:

- podrška odgojiteljima u skupini u kojoj boravi dijete s posebnim potrebama oko individualiziranog pristupa djetetu-praktična i teoretska;
- individualne konzultacije vezane uz problematiku djece s posebnim potrebama (TUR);
- osiguravanje uvjeta za edukaciju odgojitelja na stručnim aktivima;
- edukacija na stručnim skupovima izvan vrtića.

Prema roditeljima:

- suradnja s roditeljima putem individualnih konzultacija i savjetodavnog rada,
- osnaživanje roditelja po potrebi kroz radionice i /ili roditeljske sastanke te mjesečnih edukativnih tribina i radionica (UNICEF radionice);
- edukacija roditelja pismenim putem – preko časopisa, letaka, web stranice.

Prema društvenoj sredini:

- suradnja s vanjskim specijaliziranim ustanovama vezano uz obradu i tretman djece s posebnim potrebama i teškoćama u razvoju;
- suradnja sa Centrom za socijalnu skrb.

- **Elementi praćenja**

- periodično, tromjesečno ili polugodišnje vrednovanje lista praćenja razvoja, check liste, opservacija stručnih suradnika;
- primjena dijagnostičkog instrumentarija prema potrebi;
- kvantitativna i kvalitativna analiza rezultata;
- povratna informacija roditeljima i odgojiteljima.

- **Nositelji i sudionici**

- stručni tim;
- odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera;
- odgojitelji skupina;
- roditelji.

ZADAĆE	POSLOVI	NOSITELJ	VRIJEME
1. Pravovremeno prepoznavanje i evidentiranje djece s PP (teškoćama u razvoju)	<ul style="list-style-type: none"> - inicijalni razgovor s roditeljima pri upisu u vrtić, s ciljem uočavanja razvojnih osobitosti prilikom upisa - svakodnevna zapažanja odgojitelja u skupini - praćenje djeteta tijekom razdoblja prilagodbe i kontinuirano praćenje psihomotornog razvoja djece tijekom godine - identifikacija djece s PP (TUR) -procjena razvojnih sposobnosti 	<ul style="list-style-type: none"> psiholog zdravstveni voditelj pedagog odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera logoped odgojitelj 	<ul style="list-style-type: none"> svibanj-lipanj rujan - kontinuirano
2. Timsko planiranje odgojno obrazovnog rada	<ul style="list-style-type: none"> - osiguravanje optimalnih organizacijsko materijalnih uvjeta: broj djece u skupini, potreba za pomagačem, prilagodba prostora, informiranje i edukacija odgojitelja i dr. - izbor razvojnih zadataka prema specifičnim individualnim potrebama djeteta 	<ul style="list-style-type: none"> odgojitelj pedagog psiholog odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera logoped ravnatelj 	<ul style="list-style-type: none"> kontinuirano rujan- tijekom godine
3. Praćenje razvoja i potreba djece u uvjetima integracije	<ul style="list-style-type: none"> - suradnja stručnog tima i odgojitelja – informiranje o razvojnim postignućima i potrebama djeteta - procjena procesa integracije djeteta s teškoćom u razvoju: socijalizacija, razvojni status i napredovanje djeteta - praćenje efekata integracije na odnose u skupini -suradnja s roditeljima 	<ul style="list-style-type: none"> odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera odgojitelj psiholog pedagog logoped zdravstveni voditelj 	<ul style="list-style-type: none"> kontinuirano
4. Oblikovanje prostora u skladu s potrebama djece i sa specifičnostima programa	<ul style="list-style-type: none"> - prilagodba prostora, opreme i didaktike - stvaranje poticajnog okruženja za zadovoljavanje specifičnih interesa i potreba 	<ul style="list-style-type: none"> odgojitelj pedagog psiholog odgojitelj edukacijsko- 	<ul style="list-style-type: none"> kontinuirano

	<ul style="list-style-type: none"> - kontinuirano obogaćivanje prostornog konteksta u skladu s potrebama pojedine odgojne skupine (ciljana nabavka opreme i didaktike) - formiranje centara aktivnosti u svim skupinama 	rehabilitacijskog smjera logoped ravnatelj	
5. Provođenje djelomične integracije	<ul style="list-style-type: none"> - senzibilizacija i edukacija odgojitelja iz skupina redovitog programa - organizacija zajedničkih aktivnosti djece s PP (TUR) koja pohađaju poseban program i djece bez TUR u integracijskim uvjetima (druženja, predstave, izleti, kraći programi i dr.) - osiguravanje uvjeta za uključivanje djece s TUR koja pohađaju poseban program vrtića u skupine redovitog programa (organizacijski i materijalni uvjeti) - praćenje učinaka integracije na dinamiku skupine 	odgojitelj odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera logoped psiholog pedagog zdravstveni voditelj	rujan-tijekom godine - kontinuirano rujan-kontinuirano kontinuirano
6. Neposredan rad s djecom	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznavanje, evidentiranje i procjena razvojnih sposobnosti djece s PP (teškoćama u razvoju) - izrada individualiziranih planova i programa rada za djecu s PP (teškoćama u razvoju) - edukativni rad s roditeljima i odgojiteljima - praćenje razvoja i napredovanja djeteta - suradnja s drugim ustanovama 	odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera psiholog logoped	rujan-studeni prosinac kontinuirano - prema potrebi
7. Suradnja s roditeljima	<ul style="list-style-type: none"> - razmjena relevantnih informacija s roditeljima na inicijalnom razgovoru prilikom upisa - upućivanje na pravodobnu dijagnostiku i specijalističke preglede - uključivanje roditelja kao aktivnog sudionika u integraciji djece - informiranje, edukacija, savjetovanje roditelja 	odgojitelj edukacijsko-rehabilitacijskog smjera logoped psiholog pedagog zdravstveni voditelj	svibanj-lipanj - prema potrebi - kontinuirano - kontinuirano

8. Praćenje i evaluacija	<ul style="list-style-type: none"> - praćenje razvojnih postignuća djeteta – evaluacijske liste pojedinih članova stručnog tima; pedagoška dokumentacija odgojitelja - evaluacija suradnje s roditeljima (anketni upitnici za roditelje) - evaluacija odgojno-obrazovnog rada (anketni upitnici za odgojitelje) 	odgojitelji stručni tim	<ul style="list-style-type: none"> - tijekom godine 2 puta godišnje 2 puta godišnje
--------------------------	--	----------------------------	--

3.3.2. Program rada za darovitu djecu

Darovitost pojedinca odnosi se na izuzetno razvijene potencijale, na izuzetne sposobnosti. Ona određuje sklop urođenih osobina i sposobnosti koje osobi koja ih posjeduje omogućuje da u jednom ili više područja dosljedno postiže značajno natprosječne rezultate.

Temeljno načelo prema kojima se organizira i provodi odgojno-obrazovni rad s darovitom djecom jest zadovoljavanje njihovih specifičnih potreba te ostvarenja njihova prava na odgovarajući razvoj i obrazovanje. Fleksibilnost, kreativnost i razvojnost predškolskog programa nužni su preduvjeti za razvoj sposobnosti, interesa i kreativnosti djece predškolske dobi, a tako i za kvalitetnije zadovoljavanje specifičnih odgojno-obrazovnih potreba one skupine djece predškolske dobi koju možemo nazvati darovitima ili potencijalno darovitima. Specifične značajke darovite djece uvjetuju rad po diferenciranom programu uz individualizirani pristup.

U okviru rada sa djecom s posebnim potrebama u našoj Ustanovi organizira se kraći specijaliziran program za rad sa potencijalno darovitom djecom koji će se provoditi u manjoj skupini (do 10 djece).

U kraći program za potencijalno darovitu djecu biti će uključena djeca u dobi od 4 do 7 godina koji pohađaju redoviti program kao i djeca koja pohađaju program predškole. U program će se uključivati djeca koja iskazuju darovitost u području opći intelektualnih sposobnosti i kreativnosti. Za svaku igraonicu pripremaju se ciljane igre i zahtjevnije aktivnosti te se koriste situacijski poticaji u skladu s interesom i individualnošću djece.

Darovitom se djetetu omogućava da svoje iznadprosječne sposobnosti pokaže ponašanjem i uradcima u promišljenim i planiranim aktivnostima prema načelima razlikovnosti i obogaćivanja, pri čemu je naglasak na primjeni i poticanju najizraženijih sposobnosti, a ne samo u nadoknađivanju najnižih.

Program je verificiran od MZOO, a provodit će ga odgojiteljica koja je završila edukaciju za provedbu tog programa u suradnji s ostalim odgojiteljima i stručnim suradnicima vrtića.

Odgojno-obrazovni rad:

U organiziranim aktivnostima izmjenjuju se aktivnosti logičkih igara (Labirint, Dvorac, Logi Pic, različite logičke slagalice, tangrami), kreativne aktivnosti („Ljudi budućnosti“, „Naš novi planet“, „Izmišljeni jezik“ itd.), pokusi i eksperimenti (magnetizam, energija vjetra, strujni

krug, agregatna stanja kemijskih elemenata...) i rad na računalu (upoznavanje djece s radom na računalu, računalne igre koje potiču logičko mišljenje, kreativnost i suradnička ponašanja.)

U odgojno-obrazovnom radu u sklopu pojedinih aktivnosti i projekata planirana je suradnja s Gradskom knjižnicom, DAUP Orion i Parkom prirode Biokovo.

Suradnja:

- suradnja s kolegicama iz čijih skupina su djeca uključena u igraonicu;
- suradnja s roditeljima (zajedničke aktivnosti, domaći uradci, zajednička radionica na kojoj djeca prezentiraju usvojena znanja i aktivnosti);
- suradnja s psihologom (praćenje rada i napretka djece kroz godinu);
- suradnja s ravnateljem (osiguravanje uvjeta rada provedbe programa);

Voditeljica programa: Jelena Bartulović

3.3.3. Program predškole

• Namjena programa

Kurikulum predškole podrazumijeva odgojno-obrazovni rad s djecom koja su u godini su prije polaska u školu. Program predškole integriran je u redoviti odgojno-obrazovni program, a za djecu koja nisu obuhvaćena programom vrtića organizira se u poslijepodnevним satima u vrtiću Ciciban (od 16:30 do 19:30). Trajanje programa se planira od 14. siječnja 2019. do 13. svibnja 2019. godine.

• Ciljevi programa

Kurikulum predškole djetetu treba osigurati prilike za stjecanje iskustava kvalitetnoga institucijskoga predškolskog odgoja i obrazovanja. Ima za cilj osigurati okružje (prostor, oprema, skupina vršnjaka, odrasle osobe, zbivanja, djelatnosti) u kojem će dijete u godini prije polaska u školu razviti svoje potencijale (tjelesne, osjećajne, izražajne i spoznajne mogućnosti) te kroz zadovoljenje djetetovih aktualnih interesa steći znanja, vještine i navike (u skladu s karakteristikama njegove dobi i osobnim karakteristikama) koje će mu pružiti sigurnost nužnu za savladavanje školskog programa i djelovanje u promijenjenim životnim uvjetima. Planira se i oblikuje cjelovito (tematski, projektno), a ne parcelizirano (kao međusobno nepovezane aktivnosti, izdvojena područja učenja, uvježbavanje posebnih vještina i sl.).

Planiranje sadržaja kurikuluma predškole temelji se na promatranju, slušanju i dogovaranju s djecom pri čemu su interesi djece i njihove individualne i razvojne mogućnosti najvažniji kriterij. Posebna pozornost usmjerava se utvrđivanju postojećeg iskustva, znanja i razumijevanja djece te oblikovanju uvjeta za njihovo nadograđivanje. Djecu se kontinuirano potiče na sudjelovanje, promišljanje i planiranje novih iskustava učenja s odgojiteljem.

Odgojno-obrazovne aktivnosti temelje se na istraživanju, otkrivanju, promišljanju, rješavanju problema i raspravi djeteta s drugom djecom i odgojiteljem te korištenju različitih izvora učenja. Djecu se potiče na izražavanje u sklopu različitih vrsta reprezentacija (crtanje, slikanje, građenje, konstruiranje i sl.), koje im olakšavaju razumijevanje i integriranje koncepata kojima se bave te korištenje simbola za izradu pisanih bilješki u njima svrhovitome kontekstu. Izravne intervencije odgojitelja u odgojno-obrazovnim aktivnostima temelje se na dobrom razumijevanju djece i smjera razvoja njihovih aktivnosti te promišljanju načina na koji bi se svakom djetetu mogao osigurati prijelaz u zonu sljedećega razvoja.

U svim skupinama jasličkih i vrtičkih boravaka provodi se sportski program koji je dio redovitog programa. Program je verificiran od MZOO, a provodi ga diplomirana kineziologinja.

Cilj sportskog programa:

- tjelesnim vježbanjem trajno poticati skladan rast i razvoj;
- ciljano razvijati morfološka obilježja, motoričke i funkcionalne sposobnosti - tjelesnim vježbanjem povećavati radne sposobnosti;
- razviti svijest o važnosti čuvanja, unaprjeđivanja i promicanja zdravlja.

Zadaće:

- utjecati na pravilan rast i razvoj;
- zadovoljiti osnovne djetetove potrebe;
- kroz tjelesni aktivitet djeteta razvijati i jačati pozitivnu sliku djeteta o samom sebi;
- razvijati osobine suradnje raznolikim pravilima i načelima;
- zadovoljenje osnovnih bioloških potreba za kretanjem;
- usavršavati prirodne oblike kretanja.

Osnovne postavke sportskog programa su :

- svako dijete može uspjeti;
- program je kvalitetan odgovor na dječje razvojne, ali i socijalno-emocionalne potrebe;
- individualne sposobnosti osnova su razvoja koji se može poticati;
- tjelesno vježbanje preduvjet je zdravog odrastanja;
- kroz tjelesno vježbanje potiče se razvoj samopouzdanja i samopoštovanja, razvijaju socijalne vještine i emocionalna kompetencija;
- svatko pobjeđuje u okviru svojih mogućnosti i sposobnosti, nema natjecanja ni poraženih.

CILJEVI I ZADAĆE ZA OSTVARIVANJE PROGRAMA PO VRTIĆIMA

Vrtić Maslačak

(Projekt tradicijski plesovi i igre)

Cilj:

- obogatiti i oplemeniti već stečena tradicijska i etnološka znanja i iskustva upoznavanjem glazbenog nasljeđa i plesne baštine makarskog primorja;
- približiti djeci kulturnu i prirodnu baštinu, kao dio identiteta te tako sustavno snažiti dječju potrebu za pripadanjem obitelji, lokalnoj zajednici i narodu.
- Zadaće:
 - poticati njegovanje tradicija kraja u kojem živimo (običaji, blagdani u obitelji, tradicionalni ples i nošnja, zavičajni jezik);
 - poticati razumijevanje i razvijati pozitivne stavove i odnose prema kulturnoj i prirodnoj baštini;
 - poticati istraživačko djelovanje, spoznajne procese, kreativno i stvaralačko izražavanje;
 - poticati uključivanje roditelja u projektnim oblicima rada.

Dječji vrtić Radost

Cilj: Razvoj kompetencija djece poglavito socio-emocionalnih i kognitivnih partnerski odnosi roditelja i odgojitelja.

Zadaće:

- planirati, organizirati, provoditi, dokumentirati i vrednovati strategije zajedničkog učenja;
- poticati metakognitivne i organizacijske kompetencije djece;
- dokumentirati proces;
- analizirati proces i ishode;
- istraživati modalitete suradnje s roditeljima u pravcu izgrađivanju partnerskih odnosa koristiti različite izvore znanja;
- pravodobno informirati roditelje, poticati ih na sudjelovanje u planiranju i generiranju ideja, omogućiti uključivanje i izravni odgojno-obrazovni proces, poticati samovrednovanje.

Dječji vrtić Pčelica

Cilj: „Socijalno kompetentno dijete“, „Inkluzija djece s teškoćama u razvoju“

Zadaće:

- poticati razvoj samostalnosti i pozitivne slike o sebi;
- poticati djecu na jačanje socio-emocionalne kompetencije, razvoj empatije, tolerancije i pozitivnih emocionalnih stanja;
- poticati uočavanje i prihvaćanje različitosti;
- poticati osjećaj razumijevanja, tolerancije i empatije prema djeci s teškoćama u razvoju;
- poticati istraživačko djelovanje i spoznajne procese;
- poticati na učenje izražavanja mišljenja i argumentiranog obrazlaganja;
- poticati zadovoljavanje potreba na odgovoran način imajući na umu slobodu, prava i odgovornosti;
- poticati vrednovanje vlastitih ponašanja i ponašanja drugih;
- poticati uključivanje roditelja u neposredan odgojno-obrazovni rad.

Dječji vrtić Vrapčić

Cilj: Sensibilizirati kod djece osjećaj brige za okoliš i njegovo očuvanje.

Zadaće:

- upoznavanje djece s radom različitih službi zaduženima za brigu o okolišu (Vatrogasci, park prirode, gradsko komunalno poduzeće, HGSS...);
- poticati djecu i roditelje na bolje upoznavanje okoline organiziranim šetnjama, izletima...

Dječji vrtić Grdelin

Cilj: samostalno, socijalno kompetentno, ekološki osviješteno dijete, zainteresirano za samostalno istraživačko učenje.

Temeljne zadaće odgojno-obrazovnog rada su:

- poticati razvoj samopouzdanja, samopoštovanja i empatije;
- poticati razvoj ekološke svijesti u cilju razvoja ekoloških kompetencija;
- poticati kognitivni (spoznajni) razvoj na višim razinama (analiziranje, zaključivanje, vrednovanje).

Dječji vrtić Zvončica

Cilj: Kroz razvoj samosvijesti i samostalnosti omogućiti izgradnju kompetentnog djeteta u okviru optimalnih razvojnih mogućnosti zainteresirano za istraživačko učenje

Zadaće:

- poticati samopoštovanje i samopouzdanje kod djece;
- poticati samostalnost djece;
- poticati razvoj pozitivne slike o sebi;
- poticati skrbna i suradnička ponašanja te razvoj empatije;
- poticati kognitivni razvoj;
- poticati dječje razumijevanje, analizu i sintezu doživljenog, zaključivanje i vrednovanje;
- poticati usvajanje temeljnih odgojnih vrijednosti (suradničke odnose, razvijati solidarnost, razvijati odgovorna ponašanja, poticati slobodu izražavanja, poticati djecu na uvažavanje različitosti);
- poticati stjecanje poduzetničkih iskustava;
- poticati različite oblike kreativnog-umjetničkog izražavanja.

Dječji vrtić „Veseljko“

Projekt „Živim zdravo, u skladu s prirodom“

Cilj: Prihvatanje i usvajanje zdravih životnih navika: zdrava prehrana, važnost tjelesne aktivnosti i boravak u prirodi, savjestan i odgovoran odnos prema okolišu

Zadaće:

- poticati razvoj samostalnosti, pozitivnu sliku o sebi i brigu o vlastitom zdravlju;
- poticati zadovoljavanje potrebe za kretanjem, snalaženje u prostoru i prilagođavanje okolišu;
- poticati razvoj svijesti o odgovornom ponašanju u prirodi, poticati usvajanje osnova ekološkog ponašanja;
- poticati istraživačko djelovanje, spoznajne procese i usvajanje novih znanja.

Dječji vrtić Ciciban

Cilj i zadaće odgojno-obrazovnog procesa su i dalje polazišta ekološkog odgoja u vrtiću:

- razvijati svjesnost kod djece o važnosti odgovornog odnosa prema okolišu;
- usmjeravanje djece na odgovorno ponašanje prema prirodi;

- planiranje i stvaranje uvjeta za razvoj slobodne, samoorganizirane igre i aktivnosti djeteta;
- buđenje prirodne znatiželje djeteta i potrebu za daljnjim istraživanjem;
- poštivanje djetetovih interesa i potreba;
- poticati dijete da se zna zauzeti za sebe ali i preuzeti odgovornost za svoje ponašanje i izbore;
- omogućiti djetetu slobodan izbor aktivnosti i partnera za igru, razmjenu iskustava;
- stvaranje okruženja u kojem dijete ima mogućnost živjeti svoja prava ali znati poštivati i tuđa;
- poticati dijete na samoprocjenu i uočavanje uzročno-posljedičnih veza;
- poduprijeti dječje kreativno stvaranje i dječju inicijativu;
- uspostavljanje i održavanje kvalitetnih odnosa s djecom;
- stvaranje socijalnog okruženja u kojem se njeguju humani međuljudski odnosi i društvene vrijednosti.

4. SURADNJA I PARTNERSKI ODNOSI S RODITELJIMA

PROTOKOL SURADNJE S RODITELJIMA

a) Roditelji djece za koji se 1. put podnosi zahtjev za upis

- prilikom podnošenja zahtjeva za upis članovi Stručno-razvojne službe obavljaju inicijalni razgovor s roditeljima na kojem se pribavljaju osnovni podaci o djetetu (trudnoća i porod, preležane bolesti, uključenost u terapijske programe, alergije, specifičnosti u ponašanjima, obiteljske prilike itd.). Također prilikom inicijalnog susreta nazočno i dijete kako bi se stekao opći uvid u psiho-fizičko stanje djeteta;

- prvi roditeljski sastanak za novoupisane korisnike održava se krajem kolovoza, neposredno prije početka nove pedagoške godine, uz odgojitelja odgojne skupine sastanku su nazočni i članova stručno-razvojne službe. Na sastanku se roditelje upoznaje s osnovnim podacima o Ustanovi, a posebno s osobitostima vrtića u koji je dijete upisano (broj skupina, radno vrijeme, programi i posebne zadaće i dr.). Roditelje se također upoznaje s određenim dijelovima Programa preventivnih i sigurnosnih mjera (dovođenje i odvođenje djeteta, osobe koje mogu preuzeti dijete, postupanje u kriznim situacijama – povreda djeteta, bijeg iz vrtića, razvod roditelja i dr.). Roditelje se upoznaje i s uobičajenim poteškoćama u prilagodbi tijekom mjeseca rujna, preporukama vezanim za dužinu boravka tijekom prvih nekoliko dana, te mogućim poteškoćama koje se najčešće javljaju tijekom adaptacije. Osnovne podatke o preventivnim i sigurnosnim mjerama te savjetima vezanim za adaptaciju djeteta na vrtić roditeljima se daje i pisano u obliku letka.

b) Tijekom pedagoške godine suradnja s roditeljima odvija se kroz:

- informiranje o događanjima na razini Ustanove, pojedinog vrtića i odgojne skupine u cilju promicanja postignuća djece;

- informiranje o mogućnostima uključivanja roditelja u upravljanje Ustanovom – što pretpostavlja prava roditelja na apliciranje i uključivanje u upravna tijela vrtića (primjerice upravno vijeće) i radna tijela (primjerice različiti odbori);

- informiranje o dječjem individualnom razvoju (dokumentiranje procesa i individualne razvojne mape) te mogućnostima uključivanja u odgojno - obrazovni rad;

- individualne savjetodavne razgovore – ovisno o procjeni i na inicijativu stručnog djelatnika ili roditelja;

- roditeljske sastanke i radionice za roditelje koje realiziraju članovi Stručno razvojne službe, a teme se dogovaraju prema procjeni odgojitelja i članova Stručno-razvojne službe

- informacije i edukativne sadržaje na panoima za roditelje, pisane letke i sl.

- uključivanje roditelja djece u godini pred školu u rituale prijelaza (pojedine odgojne skupine).

c) Suradnja s roditeljima djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju):

- po zaprimanju upisne dokumentacije, nakon uvida u medicinsku dokumentaciju i/ ili zamijećenih odstupanja u razvoju djece za koju se traži upis u vrtić, svi članovi stručno razvojne službe provesti će postupak inicijalne procjene psihofizičkog statusa djece i o tome izraditi pisano mišljenje;
- nakon provedenog upisnog postupka s roditeljima razgovarati o proceduri upisa u vrtić, opservaciji tijekom prvih mjeseci te daljnjim mogućnostima boravka djeteta u vrtiću. Roditelje se upoznaje da će se dijete pratiti od strane članova stručno-razvojne službe i na osnovu njihove procjene kao i mišljenja odgojitelja predlagati moguće promjene o čemu će roditelji biti pravovremeno obaviješteni;
- potpisivanjem ugovora roditelji daju suglasnost da dijete boravi u vrtiću sukladno procjeni članova stručno-razvojne službe, a u skladu s Državnim pedagoškim standardom predškolskog odgoja i obrazovanja;
- nakon provedene opservacije i napisanog mišljenja za svako dijete s teškoćama u razvoju obavlja se razgovor s roditeljima kako bi ih se upoznalo s preporukama za stvaranje što optimalnijih uvjeta boravka djeteta u vrtiću;
- roditelje se tijekom pedagoške godine poziva na individualne razgovore s namjerom pružanja podrške u prihvatanju teškoća njihovog djeteta te emocionalno-psihološkog *supporta*;
- osnaživanja obitelji za kvalitetniju pomoć u odrastanju djeteta.

VREMENIK SURADNJE S RODITELJIMA ČLANOVA SRS

PLANIRANI POSLOVI	TERMINI	NOSITELJ/ NAPOMENA	
Roditeljski sastanci za roditelje novoprimiteljne djece	KOLOVOZ	SRS	Na razini svakog vrtića
Individualni razgovori s roditeljima novoprimiteljne djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju)	KOLOVOZ	Pedagog psiholog	
Individualni razgovori s roditeljima koji imaju poteškoće u adaptaciji djeteta	RUJAN	Pedagog psiholog	
Individualni razgovori o uočenim poteškoćama	KONTINUIRANO	Pedagog psiholog	

Upoznavanje roditelja djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju) s planom i programom pedagoške opservacije	KOLOVOZ- RUJAN	SRS	
Upoznavanje roditelja djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju) s Individualiziranim odgojno obrazovnim planom	STUDENI- PROSINAC	SRS	
Savjetodavna podrška roditeljima djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju)	PO POTREBI	Psiholog Pedagog	
Informiranje roditelja djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju) o postignućima djeteta	PREMA PROCJENI	Pedagog psiholog	
<p>Tematski roditeljski sastanci</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kako poticati učenje djece rane dobi - Uloga roditelja u poticanju razvoja odgovornog ponašanja djeteta - Pravila i granice u odgoju djeteta - Priprema djece i roditelja za polazak u osnovnu školu - Suradnja i partnerstvo s roditeljima - Odgoj za vrijednosti (moralna dimenzija odgoja i obrazovanja) - Uloga roditelja u osamostaljivanju djeteta - Samopouzdanje djeteta – važnost odgojnih poticaja - Agresivnost u predškolskoj dobi - Je li moje dijete darovito? 		Pedagog Psiholog	

Inicijalni intervjui s roditeljima prilikom upisa	SVIBANJ	Pedagog Psiholog	
Individualni razgovor s roditeljima djece s posebnim potrebama (teškoćama u razvoju)	LIPANJ	SRS	Za nove korisnike
Pisani edukativni materijali	PO POTREBI		

5. DOKUMENTIRANJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA

Pedagoška dokumentacija sredstvo istraživanja odgojno-obrazovnog procesa, učenja i napredovanja djece koje pokazuje djeci, roditeljima, odgojiteljima i stručnim suradnicima što se u dječjem vrtiću radilo .

Praćenje djeteta je proces promatranja djeteta u igri i aktivnostima, bez uplitanja odgojitelja, s ciljem upoznavanja interesa, upoznavanja osobnosti, stilova učenja i sagledavanja stupnja razvoja djeteta. Prikupljene informacije temelj su budućeg planiranja rada, orijentacijska osnova za organiziranje aktivnosti djece ili pojedinog djeteta .

Važna uloga pedagoške dokumentacije je u evidentiranju postignuća odgojno-obrazovnog rada dječjeg vrtića sa svrhom istraživanja, praćenja, vrednovanja i unapređivanja odgojno-obrazovnog procesa.

Jedna od važnijih namjena dokumentacije je da pomogne odgojitelju da bolje razumije dijete, upozna način na koji ono razmišlja, što o njemu zna i kako nešto razumije što konstantno vodi praksu u smjeru veće osjetljivosti na dijete .

Pod dokumentiranjem aktivnosti u ovom kontekstu podrazumijevaju se trodimenzionalni radovi (modeli, makete), dječji crteži, audio snimke, fotografije, snimljene ili zapisane razgovore djece međusobno i djece s odgojiteljima te deskriptivno narativne bilješke. Ovaj vid dokumentiranja najčešće se objedinjuje u razvojnim mapama koje se vode pojedinačno za svako dijete.

Dokumentacija omogućuje odgojiteljima da podrže proces učenja djeteta na način da promišljaju moguće smjerove daljnjeg razvoja kurikuluma, poštujući smjer interesa djeteta.

Dokumentacija pomaže djetetu da svoju ideju ili pretpostavku lakše komunicira drugoj djeci, a druga djeca mu pomažu da tu ideju nadograđuje, mijenja i da postupno izgrađuje nove spoznaje.

Dokumentacija omogućuje roditeljima da saznaju, ne samo što su djeca radila već i kako i zašto su radila, da ne vide samo produkt već i proces dječjeg rada.

Učenje je konstantno istraživanje i kao takvo mora biti vidljivo, a jedan od načina postizanja vidljivosti je pedagoška dokumentacija u kojoj je proces učenja dokumentiran na različite načine tako da se o njemu može diskutirati, raspravljati i interpretirati .

6. STRUČNO USAVRŠAVANJE STRUČNIH DJELATNIKA VRTIĆA

Stručno usavršavanje zakonska je obveza za sve stručne djelatnike Ustanove, a realizirat će se kroz:

- individualno stručno usavršavanje;
- stručno usavršavanje na razini Ustanove;
- sudjelovanje na seminarima i stručnim skupovima koji se održavaju pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH (prema financijskim mogućnostima Ustanove);
- stručno usavršavanje prema programu AZOO-a;
- stručno usavršavanje na seminarima i radionicama na 24. Danima predškolskog odgoja Splitsko-dalmatinske županije;

Stručno usavršavanje na razini Ustanove planira se kroz stručne aktive od strane stručno razvojne službe.

7. VREDNOVANJE I SAMOVREDNOVANJE U VRTIĆU

Kvalitetno vrednovanje i samovrednovanje je najmoćnije sredstvo za poticanje promjena na bolje, to je utvrđivanje trenutnog stanja, detektiranje problema i/ili dobre prakse, određivanje prioriteta, pronalaženje ideja za rješavanje problema i/ili unapređivanje prakse i utvrđivanje pozitivnih postignuća i njihovo osnaživanje.

Proces vrednovanja i samovrednovanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju može obuhvaćati cjelinu odnosno ukupnost funkcioniranja sustava ili neke segmente ranog i predškolskog odgoja. Kvalitetnim samovrednovanjem svih čimbenika odgojno-obrazovnog procesa (ravnatelj, stručni djelatnici, djeca, roditelji, čimbenici lokalne zajednice) značajno bi se unaprijedila odgojno-obrazovna praksa u dječjim vrtićima. Kooperativnim vrednovanjem (vanjskim i unutarnjim) stekao bi se uvid u postojeće stanje ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, detektirali postojeći problemi te utvrdili mogući pravci djelovanja u cilju unapređivanja sustava predškolskog odgoja.

Poticanjem samovrednovanja djece u svim odgojno-obrazovnim situacijama omogućili bi djeci osvješćivanje svojih djelotvornih/nedjelotvornih ponašanja i preuzimanje odgovornosti za vlastite izbore od najranije dobi. Krajnji cilj vrednovanja i samovrednovanja dječjeg vrtića je utvrđivanje postojećeg stanja te jačanje kapaciteta ustanove da samu sebe mijenja i usavršava u zacrtanom smjeru, vodeći računa o stvaranju uvjeta za uspješno zadovoljavanje potreba i prava svih. U skladu s navedenim nužno je stvoriti okruženje i ozračje za slobodan dijalog u kojem će samovrednovanje i refleksije pojedinaca biti nadopunjene refleksijama svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa.